

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

обговорюються результати самооцінки та експертної оцінки прояву основ педагогічної майстерності. Вказані результати враховуються поряд із іншими даними в пропозиціях щодо надання випускникові кваліфікації вчителя.

Запровадження інтернатурної практики, з нашої точки, дозволить:

- по-перше, занурити випускника в тривалу та напружену навчальну діяльність з метою адаптації до реальних умов праці;
- по-друге, активізувати його спрямованість самостійно здійснювати пошук шляхів вирішення різних педагогічних проблем;
- по-третє, мати чітку мотивацію до опанування необхідними педагогічними техніками, які дозволять успішно реалізувати свою педагогічну майстерність;
- по-четверте, цілеспрямовано використовувати поради керівників в аспекті корекції формування та набуття основ педагогічної майстерності;
- по-п'яте, мати чітку мету в шляхах майбутнього підвищення своєї педагогічної майстерності в професійному зростанні.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сокаль М. А.

Університет Ушинського, Україна

Формування соціокультурної компетентності учнів є однією з основних вимог до процесу початкового навчання української мови. Соціокультурна змістова лінія мовної освіти стосується сфери розвитку культури особистості в усіх її аспектах. У тому числі вона «передбачає формування в учнів уявлень про мову як форму вияву культури українського народу» [2, с. 8].

Одним із важливих завдань сучасної лінгводидактики є пошук шляхів впровадження лінгвокультурної інформації в навчальний процес. Проблема реалізації лінгвокультурного підходу у викладанні української мови розглядається у зв'язку з питаннями розробки перспективних технологій навчання (Т. Симоненко), формування лінгвокультурологічної компетентності вчителя, вихователя (М. Федурко, А. Богуш, І. Давидченко), становлення мовної особистості учня (О. Куш), збагачення його словника «культурнонавантаженими» одиницями мови (М. Федурко, Л. Соловець). Проте залишається актуальним подальше дослідження лінгводидактичних аспектів лінгвокультурології, зокрема – розробка методики подання лінгвокультурної інформації учням молодших класів у процесі вивчення курсу «Українська мова».

Завдання дослідження: розкрити принципи відбору дидактичного матеріалу для навчання мови в лінгвокраїнознавчому аспекті; визначити методичні прийоми введення народознавчої інформації.

Відбір дидактичного лінгвокультурного матеріалу має здійснюватись перш за все на лексико-фразеологічному рівні, оскільки у формуванні номінативного значення мовних одиниць саме цього рівня головну роль виконують екстралінгвістичні фактори. Але необхідно пам'ятати, що внутрішньомовна семантика реляційних одиниць також не позбавлена національно-культурного компонента й опосередковано пов'язана з позалінгвістичною дійсністю [1, с. 51–55]. Отже, реляційні одиниці мови з їхнім прихованим країнознавчим потенціалом при вмілому відборі також можуть скласти навчальний матеріал з лінгвокраїнознавства. Однак одиниці лексичної системи, безперечно, найбільш явне джерело національно-культурної інформації.

Своєрідне коло знань народознавчого характеру, яке виникає поряд зі словом, можна актуалізувати за допомогою: компонентного аналізу, етимологічних довідок, уваги до внутрішньої форми слова, семантичних дериватів, лексико-семантичних зв'язків між окремими компонентами словника та ін. Національно-культурна цінність словникового складу стає помітнішою, якщо алфавітну сукупність слів з урахуванням країнознавчої проблематики перетворити в тематичну, оскільки лексичний фон слова визначає тематичні зв'язки слів.

Лінгвокраїнознавству властива лінгвістична природа, тому основою викладання мови в лінгвокраїнознавчому аспекті є методика навчання мови. Проте можна виділити особливі методичні прийоми введення народознавчої інформації. Серед таких: просте пояснення реалій (його потрібно запам'ятати); завдання на спостереження за прихованою в текстах етнокультурологічною інформацією (її потрібно виявити); введення народознавчої інформації через дидактичний матеріал (зміст) граматичних вправ; подання країнознавчої інформації через семантику фразеологізмів; створення спеціальних народознавчих додатків; використання країнознавчого плану ілюстрацій та ін.

Пояснення реалій може бути: лінгвістичним (пояснюють саме слово, його значення, іноді – етимологію); енциклопедичним (це можуть бути різні за обсягом коментарі довідково-енциклопедичного характеру, що містять пояснення самої дійсності).

Виявити і засвоїти приховану в текстах народознавчу інформацію допомагають: питання, пов'язані зі значенням слова, у тому числі з його внутрішньою формою; запитання до тексту, що дозволяють скоротити народознавчу інформацію навчального тексту до ключової лексики; коментування – роз'яснення, що стосуються конкретного слова або фрази, певного уривка або всього тексту в цілому; лінгвокраїнознавчого плану завдання, що формують навичку презентації вже відомої країнознавчої інформації з тієї чи іншої теми.

Введення етнокультурологічної інформації через зміст граматичних вправ може відбуватися: на рівні слів і словосполучень (це сприяє поповненню конкретних лексико-тематичних груп); на рівні зв'язних текстів країнознавчої тематики.

Прийом подання країнознавчих відомостей через семантику фразеологізмів та афоризмів (прислів'їв, приказок) ґрунтується на специфіці цих номінативних одиниць, які є неповторною національною особливістю кожної мови. В початковій школі досить активно (у порівнянні з іншими прийомами) використовують цей лінгвокраїнознавчий прийом викладання,

Реалізувати у викладацькій практиці прийом зорової семантизації можливо в таких варіантах: використовувати засоби наочності, спеціально створені для навчального процесу художниками-ілюстраторами, фотографами (див. оформлення підручників); використовувати картини, малюнки, фотографії, фільми, які для включення в навчальний процес підбирає вчитель; спонукати учнів створювати малюнки, достовірні в країнознавчому відношенні. Народознавчий план засобів зорової наочності є своєрідним і заслуговує (поряд зі слуховою наочністю – музичними ілюстраціями) окремого розгляду.

Перспективою подальшого дослідження є розробка конкретних напрямів лексичної та словникової роботи з одиницями лексики, що мають етнокультурний потенціал.

Література

1. Верещагин Е.М. Язык и культура: лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного/ Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Русский язык, 1983. – 269 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – № 7. – С. 1–17.

КАЛІГРАФІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сугейко Л. Г.

Херсонський державний університет, Україна

В епоху науково-технічного прогресу і бурхливого потоку інформації сучасній людині доводиться багато займатися освітою і самоосвітою. Унаслідок чого й виникла потреба у розбірливому, швидкому, гарному письмі, основи якого закладаються саме у початковій школі. Зараз можна почути багато нарікань щодо необхідності красивого письма, адже воно, на думку багатьох, є не обов'язковим. У практиці сучасної школи спостерігається послаблення якості письма, відсутність належного контролю щодо письмових робіт учнів. І, як наслідок, значно збільшилася кількість учнів, що мають індивідуальні хиби у почерку. Тому удосконалення каліграфії письма студентів є нагальною проблемою педагогічних вишів України.

Значний внесок у розробку методики навчання письма учнів початкової школи зробили українські методисти: М.С.Вашуленко, І.Ф.Кирей, О.М.Палійчук, О.Ю.Прищеп, Н.Ф.Скрипченко, В.І.Таран, В.А.Трунова, М.І.Чабайовська. Питанням каліграфічного письма займаються вчителі-практики: А.М.Заїка, В.Г.Лук'яненко, А.О.Мовчун, І.Г. Пальченко, О.М. Сафонова та інші.

Головне завдання курсу каліграфії – навчити майбутнього вчителя початкових класів правильного, чіткого, швидкого і красивого письма, виправити хиби його почерку, виробити техніку письма крейдою на класній дошці, оволодіти знаннями методики навчання каліграфії.

Поняття «графічна навичка письма» включає каліграфічний компонент – уміння правильно, чітко, швидко і красиво зображати рукописні знаки на папері, і орфографічний – знання правил використання рукописних знаків і вміння застосовувати ці правила під час письма. Усе це формується поступово. Успіх у роботі учнів залежатиме значною мірою від підготовки вчителя до роботи, від його власного письма. Якщо він сам не порушуватиме правил письма, гігієнічних вимог до нього, буде взірцем для учнів, то почерк вчителя унаслідують і його вихованці. Тільки